sito perficiantur, id autem fieri nequit, nisi per receptionem alicuius perfectionis, quam separatæ carebant, & hæc esse nequit, nisi peculiaris cuiuslibet ad alteram unio in toto, cùm enim sint compartes essentialiter imperfectæ, ordinantur ad propriam perfectionem, atque adeo uniuntur, ut media unione perficiantur in toto. At talis perfectio haberi nequit in partibus, nisi subiectando unionem, & sola terminatio non sufficit, nam omnis perfectio fit ex aliqua additione, sed mera terminatio nihil addit termino, hinc visio perficit potentiam videntem, non obiectum, quod est terminus; hypostatica unio perficit naturam, non Verbum, ergo ut illæ compartes recipiant illam novam perfectionem, quam expectant ex constitutione totius, oportet ut singulæ aliquid in se recipiant, quod prius non habebant, & id ex parte formæ præsertim aliud poni nequit, quam intrinseca unio ad materiam.

Resp. Aversa, in partibus quando constituunt totum, non aliam perfectionem, & immutationem poni debere, quam illam, quæ necessaria est ad constitutionem totius, & quæ infertur ex vi ipsius compositionis, & ex ratione concurrendi partium; ex parte autem formæ ad hoc solum sufficit, quod de novo recipiatur in materia, in qua prius non erat, & hoc sufficienter habetur per terminationem unionis, quæ est in materia, & per hoc præcisè secluso omni ratione, quæ recipiatur in ipsa forma, verè formaliter se habet, ac si non reciperetur in materia, & quidem aliter se habet intrinsecè, non in ratione partis materialis, & subiectivæ, sed formalis, & sicut recipere in se subiectivè aliquid de novo, est mutari, ita pariter de novo recipi in aliquo, est mutari, & si quis nolit hanc appellare mutationem, faciet quæstionem de nomine, & nos dicemus, non aliam mutationem requiri in forma, nisi hoc, quod est recipi in materia.

Sed hæc resp. explosa manet in præcedenti argumento, ubi ostensum est, quod in casu, quo forma præexistens uniretur materiæ, tunc illi uniretur prorsus immutata, & in ratione subiecti, quia nihil in se reciperet de novo, & in ratione termini, quia non transit de non esse ad esse, & planè alius modus excogitari nequit, quo aliquid mutetur in ratione termini præcisè, nisi hic transitus de non esse ad esse. Accedit, quod unio terminata ad aliud, vel secundùm suam essentiam intrinsecè immutat illud, vel non; si primum, ergo etiam Verbum immutaret; si secundùm, ergo non immutat formam in composito. Et si dicatur immutare terminum, quando est mutationis capax, quod Verbo non convenit, sed formæ, tunc nos dicemus, Verbum nec esse capax terminationis, quia incapax effectus formalis est etiam incapax formæ, ergo si effectus formalis terminationis unionis est immutare terminum, quem attingit, & Verbum est incapax talis mutationis, erit quoque incapax terminationis. Denique si Aversa concedit, partes in constitutione totius immutari debere, quantum sufficit ad concursum utriusque, & compositionem totius, sanè cogitur concedere, formam perfici de novo, & immutari, aliquid in se recipiendo, quia partes uniuntur in toto, ut unitæ in illo participent perfectionem compositi, quare cum uniantur ut compartes essentialiter imperfectæ, debet utrisque aliquid addi, quo perficiantur, & immutentur, quia sola terminatio nullam addit perfectionem termino. Et cum uniantur ad constitutionem totius per mutuam causalitatem, & hæc in utraque sit diversa, sicut diversæ sunt rationes fundandi, consequenter ex vi concursus utriusque debent aliquid de novo acquirere in se, quod prius non habebant.

Solvuntur rationes adversæ.

121 IN oppositum obiicitur primò fundamentum Adversariorum, ex conceptu unionis deductum, quia unio essentialiter est nexus duorum, ergo una sufficit ad uniendum materiam, & formam, nam vel per unionem, quæ est in materia, & terminatur ad formam, forma est unita materiæ, vel non; si primum, ergo alia superfluit, si secundum, ergo neque materia erit unita formæ, quod est contra suppositum. Nec respondere valet, formam in tali casu esse unitam materiæ, extrinsecè tantùm, non intrinsecè. Tum quia partes unitæ per unam unionem sunt intrinsecè unitæ, & ex vi talis unionis ambæ sunt in composito. Tum quia etiam si unio sit in una parte subiectivè, & in altera terminativè, tamen non est in termino extrinsecè sicut est visio in pariete, sed intrinsecè illum attingit, ut generatio terminum, quia hæc attingentia unionis ex sua intrinseca ratione petit indilantiam termini attacti, & ordinatur ad verè unum. Nec item respondere valet, in tali casu formam uniri materiæ sine ulla sui mutatione, quod naturaliter fieri nequit; non valet, quia licèt terminatio in re incapaci mutationis, & perfectionis non faciat intrinsecam mutationem in ea, & novam perfectionem addat, tamen in termino capaci, sicut est forma, facit mutationem, & novam addit perfectionem. Nec demum respondere valet, in casu unionem esse nexum materiæ, & formæ, unius formaliter, & subiectivè, alterius terminativè solum, & ad compositionem requiri nexum, utriusque formaliter; non valet, quia hæc est petitio principii, & id est, quod probat argumentum, sufficere ad constitutionem compositi, quod una pars sit alteri unita formaliter, & hæc illi terminativè solum.

Resp. hoc argumentum retundi in relationibus similitudinis, æqualitatis, &c. ut deductum est in quarta ratione, unde sicut Adversarii admittentes relationes prædicamentales, responderet ad argumentum istud, factum de similitudine, & æqualitate, sic & nos respondemus ad idem, factum de unione, dicimus igitur, per unam unionem duo connecti, sed unum intrinsecè, & aliud extrinsecè solum, ad constitutionem autem compositi; tam materia, quam forma debent intrinsecè uniri, quia utrunque extremum natum est ad alterum referri relatione reali, & sic patet, primam resp. valere, quia, etsi ex vi unius unionis forma dicetur intrinsecè unita materiæ, quatenus esset simul cum ipsa in eodem composito, & non diffita, sicut paries ab oculo, in quo est visio, non tamen diceretur ei intrinsecè unita, idest per formam unionis in ipsa receptam, quod tamen necessarium est in relationibus mutuis, quando sunt ambo extrema relationis capacia, ut deductum est in secunda ratione: Dicimus etiam, in eo casu ambo extrema fore unita sed unum subiectivè, & per sui mutationem, alterum terminativè, & sine sui mutatione, quod naturaliter fieri nequit, quia utraque pars constituendo totum, quod prius non constituebat, debet suo modo intrinsecè immutari, & de novo perfectionem totius participare, ut deductum est in quinta, & sexta ratione; nec sola terminatio sufficit ad inferendam mutationem in termino, & novam perfectionem illi addendam, nam cum sola terminatio nihil possit in termino, consequenter concipi nequit, quomodo illum immutet, & de novo perficiat, ex quo patet, etiam secundam responsionem allatam esse bonam.

Denique dicimus, per unicam unionem ambo extrema esse unita, sed non ambo formaliter, quod tamen necessarium est in constitutione totius, cum materia, & forma ut unita nata sint referri formaliter mutuò, ex quo patet, tertiam quoque responsionem valere, neque committi petitionem principii.

122 Secundò obiicit Aversa, quia in aliis rebus uniendis ad constituendum completè, & perfectè unum totum, unica unio sufficiens invenitur, ita in Christo Domino perfectè sunt unitæ natura humana, & subsistentia Verbi ad constituendum unum Christum per unicam unionem in humanitate existentem, & ad Verbum terminatam. Item in rebus naturalibus unicum punctum coniungit, & unit duas partes lineæ, unum gluten duas partes tabulæ, una funis unit, & ligat inter se duo corpora. Denique si alia unio inesset formæ, ipsa se haberet ut medium inter materiam, & unionem, nam mediante forma in materia recepta ipsa quoque unio idem materiæ inesset, ac magis proximè, & immediatè inesset materiæ forma, quam unio, sicut si albedo inest materiæ mediante quantitate, quantitas est medium, quod propinquius conjungitur materiæ, ergo unica unio sufficit se tenens ex parte materiæ, nam ea mediante, optimè forma coniungitur materiæ.

Resp. ad primum exemplum, nullam adesse parietem inter unionem hypostaticam humanitatis, & Verbi, & unionem materiæ, & formæ, quia Verbum, & humanitas uniuntur ut natura, & suppositum, non ut materia, & forma, & cum suppositum rationem habeat termini respectu naturæ, ideò unio non debet esse in Verbo subiectivè. Deinde partes uniuntur in toto, ut se invicem compleant, & participent communem perfectionem totius, & ideò intervenire debet ex parte utriusque aliqua immutatio, & additio novæ perfectionis: at Verbum non unitur naturæ, ut perficiatur, sed potius ut perficiat, & singulæ partes concurrunt ut causæ ad constituendum compositum, & non ut habent rationem termini. Denique non valet in omnibus à Divinis ad humana arguere, quia Deus ob suam illimitationem potest aliquid immediatè præstare, quod nequeunt creaturæ. unde Verbum est tantum unibile, ut terminus, non ut subiectum. Ad 2. dicimus, aliam omnino esse rationem de unione essentiali, & integrali, quę enim essentialiter uniuntur, immediatè uniuntur inter se, quæ verè integraliter uniuntur, ut partes tabulæ, & lineæ, non uniuntur immediatè ad invicem, sed uniuntur in aliquo tertio, cui tanquam termino communi copulari dicuntur, ut docet Arist. in prædicamento quantitatis.

Ad 3. argumentum procedit ex falsa imaginatione, quam habent Adversarii de his, & similibus mediis, quos putant verè mediare inter extrema; cùm potius ea subsequantur, sicut dicunt, causalitatem mediare inter causam, & effectum, quæ tamen est falsa imaginatio, ut ait Doct. in 2. d. 1. quæst. 2. D. falsa imaginatio ex hoc procedit, quia concipiunt unionem substantialem, ut medium quoddam materiale, & absolutum inter materiam, & formam, sicut est punctus inter partes lineæ, & gluten inter partes tabulæ, quæ tamen imaginatio falsa est, quia alia prorsus est ratio de unione partium integralium, & essentialium, illæ enim uniuntur in termino, istæ uniuntur prorsus immediatè, quare unio intercedens inter formam, & subiectum, non est quid interiectum, in quo quasi in tertio uniantur, sic enim immediatè unitæ non forent, sed potius est relatio subsequens partes prius natura inter se materialiter & fundamentaliter coniunctas, ut illas denominet formaliter, tales, sicut similitudo sequitur albedines fundamentaliter similes, ut illas denominet formaliter tales; prius ergo natura ponitur forma in subiecto, & statim sequitur relatio unionis in forma, per quam denominatur formaliter unita. Et cum dicimus, formam media unione uniri subiecto, non est sensus, quod unio sit quoddam medium materiale, & absolutum inter extrema interjectum ad modum glutinis; sed istæ, & similes locutiones sensum faciunt formalem quòd scilicet forma denominatur formaliter unita subiecto per relationem unionis resultantem expositione materiali ipsius in materia, unde si in priori signo consideretur forma in subiecto, præcedit relationem unionis, sed si consideretur in posteriori, relatio præcedit ipsam, quatenus unitam sicut universaliter forma suum effectum formalem præcedit. Est igitur unio medium formale, & relativum, non materiale, & absolutum, & ideò non concludit argumentum, & hoc ipsum ostendit exemplum quantitatis ab Aversa adductum respectu albedinis, quantitas enimirter substantiam, & qualitatem mediat in ratione subiecti, sed unio non mediat in ratione subiecti, sed in ratione medii relativi, quo forma denominatur formaliter unita.

123 Tertio obiicitur ex Ruvio, quia unio partium ordinatur ad unitatem compositi, ergo cùm in composito sit una unitas, erit inter partes una unio. Accedit, quod si essent duæ uniones, per eas non perfectè uniretur partes, quia non potest aliqua unio unire duo, nisi utrunque attingat, at si essent duæ, unaquæque suum extremum attingeret, in quo est, & non aliud, ergo non bene uniret partes. Denique explicare oportebit, quomodò illæ duæ uniones uniantur inter se, quamvis enim singulæ uniantur se ipsis suis extremis, quia sunt rationes actuales uniendi illa, non tamen ita videtur dici posse de se ipsis ad invicem.

Resp. ad 1. ex Scoto in 2. dist. 12. quæst. 1. & 3: dist. 2. quæst. 2. unionem, & unitatem non esse idem, nam unitas importata negationem pluriùm, & unio importat plura invicem unita, unitas pertinet ad compositum, ut eius passio, unio pertinet ad partes, ut earum nexus, & demum unitas facit compositum per se unum, & unio facit partes per se unitas, & ideò ex unitate totius non bene arguitur unica unio inter partes. Ad 2. negatur assumptum cum sua probatione, nam singulæ uniones utrunque extremum attingerent, subiectivè unum, & terminativè alterum, & ambo fundando proprias uniones dicentur formaliter unita. Ad 3. cum illæ duæ uniones sint rationes actuales uniendi, & non res unibiles, propriè non dicuntur ad invicem uniri, sed unire extrema, ad quorum unionem concomitanter, ipsæ quoque uniri dicuntur.

124 Quarto; Ex aliis obiicitur, quia materia per suam unionem, quæ dicitur materializatio, recipit formam, ergo per illam forma recipitur, & materiam informat, quia informare, est formam in materiam recipi, ergo receptio, & informatio sunt eadem unio, quæ ex diversis extremis variè denominatur. Confirmatur quia si informatio, & receptio sunt diversæ uniones, tunc una saltem per Dei potentiam posset ab alia separari, quod implicare videtur, quia si materia recipit, & formatur, eo ipso format, & recipitur, ergo informatio activa, & passiva sunt eadem unio. Denique si est duplex unio, poterit una corrupta, alia manere, & saltem per intellectum hæc præcisio unius ab alia fieri potest, tunc petitur, an ex illa resultet unum compositum, vel nullum, non secundum, quia ibi sunt partes unitæ, & ideò necessario totum componunt; si primum, ergo superfluit alia unio.

Resp. ad 1. materiali ratione uniri materiam ut subiectum, & intrinsecè, formam verò extrinsecè solum, ut terminum, unde necessaria est alia unio, qua forma subiectivè, & intrinsecè uniatur materiæ, & ideò necessaria est duplex unio, non ad uniendas quomodocunque partes, sicut non requiritur duplex similitudo ad assimilanda quomodocunque extrema, sed requiritur specialiter ad hoc, ut partes uniantur modo physico, nempè informativè, & receptivè, ut ambę uniantur intrinsecè, & ut ambæ compositum constituant cum aliqua sui mutatione. Ex quo patet, informationem activam, & passivam realiter distingui, si utraque formaliter accipiatur, & intrinsecè, sed si una accipiatur formaliter, & alterata terminativè, ita esse possunt eadem unio, quæ unum extremum denominet activè, denominatione intrinseca, & alterum passivè, denominatione extrinseca, sicut eadem est visio, quæ intrinsecè denominat oculum videntem activè, & parietem visum passivè. Ad 2. in relativis mutuis ob dependentiam unius ab alio in esse relativo, una relatio nequit ab alia separari, seu una destrui, alia remanente, sed ex ista inseparabilitate non benè deducitur eamm identitas, alioquin concludi posset, paternitatem esse eadem cum filiatione. Ad 3. retorqueri potest argumentum, tum in aliis relationibus æquiparantiæ; tum in ipsamet unione, quæ, & si una, & eadem ponatur inter extrema ab Adversariis realiter, ac entitativè, tamen ex hoc, quod materiam attingit, sub ratione potentiæ, & formam sub ratione actus, distinguunt receptionem, & informationem ratione, & tunc urgeri potest argumentum, an concepta receptione sola, non concepta informatione, habeatur compositum, nec ne, & ita argumentum urgebit etiam distinctionem rationis; Admissa igitur possibilitate casus, dicimus, extrema manere adhuc, unita, & compositum constitutum, sed non eodem modo, sicut prius, prius enim ambo erant unita intrinsecè, & subiectivè, & ambo participabant communem perfectionem totius, sed in casu manerent unita, alterum ut subiectum, alterum ut terminus, alterum intrinsecè, alterum extrinsecè, & compositum non constitueretur cum mutatione, & perfectione utriusque extremi, ut naturaliter constituitur.

125 Quintò; Tandem non videtur in homine hæc duplex unio statui posse, una ex parte corporis, altera ex parte animæ, nam hæc utique spiritualis poni debebit, sicut est eius subiectum, atque ita in primis ab homine hæc unio attingi non posset, cum generando operetur ut agens corporeum. Deindè in nutritione, & accretione hominis adduntur novæ partes corpori, & è contra in decretione, & abcissione alicuius membri quædam partes auferuntur, vel igitur in his casibus, eadem prorsus unio incipit de novo esse in novis partibus, & definit esse in aliis, sicut dicimus de ipsa anima, vel tota unio variatur, & prior abit, & alia advenit; non primum, quia unio est respectus, ac proindè variari debet ad variationem extremorum, cum ab eis essentialiter pendeat, & prorsus implicat, eandem manere unionem, si eadem extrema non manent; neque secundum, quia si tota unio ex parte animæ variatur, ergo & tota compositio, atque ita homo toties videretur mori, & resurgere, quoties ipsa unio variatur ex additione, vel detractione partium corporis.

Resp. negando assumptum, ad primam probat. dicimus, hominem sufficienter dici alium hominem generare, eò quia introducit formam mixti, ad quam necessario sequitur animæ infusio, & si nulla attingeret unionem animæ cum corpore, adhuc tamen salvatur, quod possit attingere unionem materialem, quæ se tenet ex parte corporis, imò multi contendunt, ratione animæ posse efficere unionem spiritualem in alia anima, de quo in lib. de Anim. Ad alteram probat. dicimus, non esse unicam unionem, qua anima indivisibiliter unitur corpori, sed tot sunt uniones, quot partes corporis proportionales, indivisibiles quidem ex parte subiecti, divisibiles verò ex parte terminorum, ea enim ratione, qua sunt indivisibiles, ex parte subiecti, sunt singulæ in toto subiecto, atque ita totam animam ponunt in singulis partibus corporis, ea verò ratione, qua sunt plures, & ex parte termini divisibiles, sequitur, quòd remanet unio, qua anima informat corpus, etiam si destruatur unio, qua informabat manum, & in nutritione, & accretione nova unio generatur in anima ad novam partem corporis terminata, ut fusiùs in lib. de Gen. & Cor. disp. 8.

QUÆSTIO XI.

An materia, & forma unitæ constituant ens per se unum, in quo maneant secundùm proprias entitates;

126 CIrca primam quæsiti partem nulla est inter Philosophos controversia, omnes siquidem asserunt, ex materia, & forma fieri per se unum, quia materia est per se potentia, forma per se actus, ut ex professo docuit Arist. 2. de An. tex. 7. 5. Met. text. 7. 6. Met. tex. 47. Met. tex. 42. & 8. Met. tex. 15. quam veritatem tæpè etiam Scot. repetit pluribus in locis 2. d. 12. quæst. 1. D. 3. d. 2. qu. 2. sub E. & d. 22. qu. un. sub B. & 4. d. 11. qu. 3. sub Y. & alibi: dubitatur solùm, quo sensu intelligi debeat hæc ratio à priori, cur ex materia, & forma fiat per se unum, non ita ex subiecto, & accidente, quia nimirum illa sunt per se potentia, & per se actus, ista per accidens potentia, & per accidens actus, & sunt varii modi dicendi, quos infra referemus.

Circa alteram quæsiti partem, an scilicet materia, & forma unitæ maneant secundùm proprias entitates in communi constituto, solum inter Scotistas lis esse videtur, nam inter omnes Pater Faber singularem habuit opinionem, siquidem in sua Phil. Theor. 21. cap. 3. & 4. & in 3. disp. 9. cap. 3. & nuper 7. Met. disp. 22. opinatus est, partes unitas dum compositum constituunt, in tertiam entitatem omnino pertransire, itaut amittentes proprias entitates, fiant penitus illud tertium, quod ab ipsis sic in tertiam entitatem transactis nulla ratione realiter distinguatur, quem dicendi modum retulit, & rejecit Bassolius 2. d. 12. quæst. 1. art. 1. ut quorundam Antiquorum Theologorum, qui dixerunt, materiam, præsertim in generatione, transmutari in totum, in quo reservetur entitas materiæ nobilius, & perfectius, quam in se ipsa; & ideò materiam primam sic transire dicebant in generatum, quod non penitus corrumperetur, quia licèt proprium esse non retineret in composito; habebat tamen esse nobilius, & perfectius, quod erat esse compositi; idque explicabant exemplo pastæ, quia dimensiones pastæ transmutabiles sunt in figuram, sic quod non sunt nisi figura ipsa post transmutationem.

Planè hæc est ipsissima Fabri sententia, nam si benè legatur loc. cit. nec ipse vult, partes ita verti in totum, quod nullo modo maneant in ipso, sed tantum vult, quod non maneant secundùm esse suum, quod prius habebant, sed maneant in esse perfectiori, quod est esse compositi, sic enim loquitur Thor. cit. cap. 3. *desinunt esse, & tamen manent in composito, desinunt esse in suo esse, quod prius habebant; & manent in esse, & entitate compositi, in quod ab agente mutantur*, & paulò infra repetit; *manent ergo, & non manent, non manent in priori esse, manent in esse compositi*, & in 3. disp. 9. n. 23. inquit, *materia, & forma cum ingrediuntur totum, non corrumpuntur quoad entitatem, sed quoad esse, quod prius habebant, & recipiunt esse perfectius in toto.* Imò plaries audivimus, nedum à discipulis huius doctissimi viri, sed etiam à viva ipsius voce, hanc sententiam declarari exemplo pastę allato, ita quod ex hoc modo dicendi illorum Veterum à Bassolio relato Patrem Fabrum suam excogitasse sententiam de toto, & partibus arbitramur, licèt aliqui velint, motivum habuisse ex eo, quod docuit Canon. 2. Phys. qu. 1. art. 1. dub. 2. ubi explicans, quomodo forma fiat ex materia, cum tamen principia non fiant ex alterutris, respondet, principia fieri ex alterutris posse dupliciter intelligi, uno modo transitivè, sic quod unum transeat in alterum, sicut materia transit in compositum, alio modo in transitivè, sic quod illud, ex quo fit, non transeat in tale factum, sed sit subiectum factionis eius, & isto modo forma fit ex materia. Sed certè sensus Canonici de transitu materiæ in compositum non est sensus à Fabro intentus, ea enim ratione Canonicus intendit materiam transire in compositum, quatenus materia est pars eius intrinseca, & extra illud non manet, sicut materia manet extra formam, quæ ex ipsa educitur.

ARTICULUS PRIMUS.

Ex materia, & forma fieri per se unum ostenditur, & quare.

127 PRo decisione articuli notandum est, unitatem, à qua dicitur unum, variis modis fumi, ut docet Arist. 5. Met. 13. & Scot. 1. dist. 2. quæst. 7. Hh. nam uno modo accipitur pro unitate aggregationis quæ est in acervo lapidum; alio modo pro unitate ordinis, qualis est in exercitu, adhuc autem pro unitate accidentali, quæ est inter accidens, & substantiam, & nullo ex his modis accipitur in præsenti, quia illi sunt modi unitatis secundùm quid, & per accidens, ut constat consideranti, sed accipitur pro unitate per se, & simpliciter, quæ arguit naturam, unam essentiam unam, una definitione explicabilem, & in una specie unius prædicamenti reponibilem, & quia ista per se unitas non est eiusdem rationis in simplicibus, & compositis, propterea quod cum unitas immediatè sequatur entitatem, diversas entitates sequuntur diversæ unitates; sciendum adhuc est, nos hic non loqui de unitate ea per se, à qua dicitur unum simplex, quia sic evidens est, ex rebus adeò diversis non posse constare, quod simplex est, sed loquimur de ea per se unitate, à qua dicitur unum compositum per se, certum enim est, ens materiale, quod ex materia, & forma constat, compositum esse, & unitatem eius non esse simplicem, sed compositam, hoc prænotato.

Dicimus, materiam, & formam, ut principia in facto esse, constituere compositum naturale per se unum, & non alia ratione à priori, nisi quia materia est per se potentia, forma per se actus. Conclus. est Arist. loc. cit. quam tenet tota peripatetica schola, & ex professo Scot. 8. Met. quæst. ult. ubi & Ant. Andr. & Zerbius, ac Faber, & insuper loc. omnibus cit. in lib. Sent. & quidem quoad primam partem experientia patet, videmus enim ex materia, & forma substantiali composita omnia substantialia fieri, ut aquam, ignem, aerem, hominem, &c. quorum unumquodque est per se unum, quia unam habent operationem, essentiam, definitionem, terminant generationem substantialem, quæ munera non conveniunt, nisi enti per se uni. Sed in declaranda ratione à priori hujus veritatis, est magna varietas inter Interpretes.

Aliqui enim dixerunt, ideò materiam habere rationem per se potentiæ, formam per se actus, quatenus ambæ concurrunt ut compartes ad constitutionem sui totius, quod desumpserunt ex Arist. in Anteprædic. cap. 2. ubi dicere videtur, accidens in subiecto non habere rationem partis, neque respectu subiecti, cui inhæret, neque respectu compositi alicuius, quod constituat. Sed hic modus dicendi non satisfacit, ita enim albedo, & homo sunt partes unius compositi, nempè hominis albi, sicut anima, & corpus sunt partes hominis, ergo hac ratione non minus accidens, & subiectum essent per se actus, & potentia, quam materia, & forma, atque ita non minus ex illis, quam ex istis compartibus compositum per se unum fieri deberet; & Arist. loc. cit. solum intellexit, accidens non esse partem alicuius compositi per se unius, sicut est forma substantialis, quod verissimum est, sed rationem huius non assignavit, quæ hic quæritur.

128 Alii dixerunt, intantum formam, & materiam constituere per se unum, & dici per se actum; & potentiam, non verò accidens, & subiectum, quia forma substantialis advenit materiæ, quæ est ens in potentia, accidens verò advenit composito, quod est ens in actu, ex duobus autem entibus in actu non fit unum per se 7. Met. 49. & hic est frequens dicendi modus Thomistarum, Cajet 1. quæst. 76. art. 1. Capreol. in 2. d. 18. q. 2. ad 2. Scoti, Javel. 2. de Anim. qu. 5. & 7. Met. qu. 7. Sonc. quæst. 28. & aliorum. Sed neque his satisfacit, quia non satis explicant Thomistæ, quomodo intelligant, materiam esse ens in potentia, si enim intelligunt, quod sit ens in pura potentia obiectiva, itaut nec actum entitativum, nec suam existentiam supponatur habere, id omninò falsum est, ut constat ex disp. 2. si verò intelligunt, formam advenire enti in potentia subiectiva, idest materiæ existenti in potentia ad ipsam formam, benè dicunt, sed etiam hoc modo accidens advenit enti in potentia, quia advenit subiecto existenti in potentia ad formam accidentalem. Deinde, quia etiamsi verum sit, ex duobus entibus in actu completo, & perfecto unum per se fieri non posse, ratio tamen, cur accidens unum per se non constituat cum subiecto, non est, quia illud est ens in actu perfecto, quia si accidens immediatè reciperetur in materia prima, ut multi tenent, adhuc cum ea faceret ens per accidens, ut docet Scot. 4. d. 11. qu. 3. Y. & fatentur ipsi Thomistæ.

Alii dixerunt, materiam, & formam habere rationem per se potentiæ, & per se actus, ex quibus fiat compositum per se unum, quatenus sunt actus, & potentia ejusdem ordinis, & prædicamenti, & hac de causa accidens, & subiectum non facere per se unum, quia sunt res diversorum generum, quem dicendi modum sequitur, & fusè declarat Suar. disp. 16. Met. sect. 1. num. 13. Sed licèt hic modus possit ad bonum sensum reduci, & à Scoto insinuetur 3. d. 22. qu. 1. F. adhuc tamen sic absolutè probatus non satisfacit, tum quia potentia, & actus sunt in eodem genere qualitatis secundum Suar. & alios Thomistas, potentia scilicet vitalis, & actus vitalis, & talis potentia ordinatur ad talem actum, ergo ex eis fieri deberet unum per se, tum quia id est, quod quæritur, quare hæc forma, verbi gratia anima fit substantialis, & ejusdem ordinis, ac prædicamenti cùm materia, quam informat, non autem quantitas, albedo, & aliæ formæ consimiles, quæ dicuntur accidentales.

Alii dixerunt, formam substantialem esse per se actum, materiam verò per se potentiam, quia potentia materiæ ad formas substantiales est substantialis, ei conveniens essentialiter in primo, vel saltem secundo modo, potentia verò subiecti ad formas accidentales est potentia accidentalis, quam multi ponunt in secunda specie qualitatis, hunc dicendi modum significavit D. Thomas 1. par. quæst. 77. art. 1. ad 2. quem recepisse videtur Aversa qu. 21. sect. 6. ubi hac de causa potentiam substantiæ ad formas accidentales ponit esse accidens de genere qualitatis. Sed neque hic modus satisfacit: Tum quia falsum est, potentiam substantiæ ad accidentia esse accidens ab ea realiter distinctum, ut ostensum est disp. 3. quæst. 2. imò potentia substantiæ ad hujusmodi formas sibi convenit in secundo modo, ut potentia materiæ ad substantiales, & forma accidentalis, ac eius subiectum sunt etiam hoc modo per se actus, & potentia, ut ibi probavimus. Tum quia ideo ab istis potentia materiæ ponitur substantialis, quia actus, ad quem ordinatur, est substantialis, potentia subiecti ponitur accidentalis, quia actus, ad quem ordinatur, est accidentalis, sed hoc est, quod quæritur, quare nimirum hæc forma, scilicet anima, sit forma substantialis, & per se actus, ideoque potentia materiæ ad illam sit per se, & substantialis, & quare hæc alia forma, ut calor, sit actus accidentalis, ideoque potentia ignis ad ipsum sit quoque accidentalis.

129 Alio igitur modo id declarandum est cum Scoto, & in primis quare hæc forma, scilicet anima sit per se actus, & actus substantialis, alia verò forma, ut calor sit actus accidentalis, & ideò adhuc dicatur ignis esse in potentia per accidens, & materia ad illam in potentia per se, optimè declarat Doctor in 4. d. 11. qu. 3. Y. dum ait, formam substantialem in hoc ab accidentali secerni, quòd illa est actus primarius, idest nata dare esse simpliciter, & primum, quale est esse substantiale, ista verò est actus secundarius, idest nata dare esse secundum quid, & secundarium, quale est esse accidentale, & certè sic esse simpliciter, ut loquitur ibi Doctor, est primum esse naturale, esse secundum quid, est esse secundum naturale; natura enim dat prius esse per se subsistens, & perfectum quod dicitur esse substantiale, dat deinde alia consequentia ad tale esse, & hæc dici possunt esse secundaria naturalia, dat enim prius homini esse substantiale, & hoc est esse primum naturale, quod pertinet ad hominis conceptum, dat deinde esse album, & hoc est esse secundum quod est esse secundum naturale, dicitur ergo forma substantialis per se actus, quatenus nata est dare esse primum, & simpliciter, & è contra materia prima dicitur per se potentia, quia velut essentialiter, & simpliciter incompleta respicit actum dantem esse simpliciter, & primum, forma verò accidentalis dicitur actus per accidens, quia nata est tribuere dumtaxat esse secundum quid, & secundarium, & è contra subiectum, ideò dicitur potentia per accidens, quia respicit actum dantem esse secundum, expectatque ab eo perfici, & compleri, non in esse primo, sed tantum in esse secundo, quod discrimen inter formam substantialem, & accidentalem significavimus etiam disp. 2. qu. 1. art. 3. Et si quæras, quare forma substantialis sit actus primarius, seu natus dare esse primum, & simpliciter, accidentalis verò esse tantum secundarium, & secundum quid, ait Doctor citat. aliam rationem à priori assignari non posse, nisi quia hoc est hoc, & illud est illud.

Adhuc autem clarius explicat Doctor in 2. d. 12. quæst. 1. D. quare ex materia, & forma fiat unum per se, non autem ex subiecto, & accidente, ex Arist. 8. Met. text. 15. quia nimirum sunt essentialiter partes, & entia incompleta ad idem præsicamentum spectantia, & essentialiter inter se ordinata in ratione potentiæ, & actus, quod repetit 2. d. 22. quæst. un. B. ac proindè ordinari possunt ad constituendum unum per se, ex quo colligitur, tres præsertim conditiones requiri ad aliqua constitutentia, ut unum per se physicè constituere possint; prima est, quod sint entia incompleta essentialiter; secunda, quod sint inter se ordinata per modum potentiæ, & actus; tertia, quod ad idem prædicamentum pertineant; Ratio primæ conditionis est, quia si non essent entia incompleta, haberent singula rationem specificam prædicamentalem, atque ita ex eis unum per se fieri non posset; & hac de causa quantitas, & aliud quodcunque accidens cum materia per se unum facere nequit, quia quantitas, & aliud quodcunque accidens est completum in suo genere, nam quodlibet accidens habet suum genus, & differentiam, quibus constituitur directè sub aliquo determinato genere; Ratio secundæ conditionis est; quia duæ formæ substantiales disparatæ, ut forma lapidis, & ignis, sunt utique entia substantialiter incompleta, sed quia non sunt inter se subordinata in ratione actus, & potentiæ, ideò per se unum constituere nequeunt, unde præter incomplementum essentiale requiritur etiam unibilitas constituentium; Ratio denique tertiæ conditionis est, quia si pertinent illa duo ad diversa prædicamenta, jam ambo habebunt diversas species, atque ideò naturas determinatas in specie prædicamentali, vel certè alterum illorum necessariò ita se habebit, quia erit accidens, nam præter genus substantiæ, cetera sunt accidentium, quodlibet autem accidens, ut diximus, est ens completum in suo ordine, & constitutum sub determinato genere, unde hæc tertia conditio virtualiter continetur in prima, & ortum ducit ab ea, quia si ambo constituentia essent alterius, & alterius generis, necessariò alterum illorum foret accidens, & ita completum.

130. In oppositum objicitur primò; quantò magis aliqua distant, tantò minus nata sunt facere per se unum, sed materia, & forma maximè distant, cùm sint alterius, & alterius rationis, & unum habeat rationem potentiæ, aliud actus, ergo &c. Resp. ex Scoto 2. dist. 12. quæst. 2. ad 1. princ. quòd duplex est unitas, quædam unionis, quædam identitatis, licèt major illa sit vera de uno unitate identitatis, quo modo passio, & subiectum sunt unum, non tamen est vera de uno unitate unionis, sicut est compositum, immò quantò aliqua sunt magis alterius, & alterius rationis, tantò magis nata sunt facere tale unum, ut idem Scot. docet 2. dist. 12. quæst. 1. F. quia in illa constitutione non requiritur similitudo in natura, sed proportio conveniens, quæ potest esse inter primò diversa, talis autem adest proportio, cùm unum habet rationem potentiæ, & aliud actus.

Sed instabis; partes homogeneæ continui magis efficiunt unum, quam partes etherogeneæ, quia illæ sunt ejusdem rationis, hæ autem diversæ, & efficiunt magis unum unitate unionis, ergo illa major est universaliter vera, & inter constituentia requiritur similitudo in natura. Resp. quòd sicut duplex est totum physicum per se unum, aliud essentiale, aliud integrale, ita duplex est unitas unionis, alia essentialis, alia integralis, & sicut diversa est ratio totius essentialis à ratione integralis, ita longè diversa est unitas essentialis ab unitate integrali; ex materia, & forma dicitur fieri per se unum, quia hæ partes essentiales immediatè inter se uniuntur in ratione actus, & potentiæ, sed ex pluribus particulis aquæ dicitur fieri una per se æqua totalis, quia singulæ portiones aquæ uniuntur in tertio, quatenus copulantur termino communi indivisibili, & quia continuatio non potest esse nisi inter partes ejusdem rationis, ideò quando partes etherogeneæ uniuntur, constituere non possunt unum per se unitate continuitatis, sed contiguitatis, ut Arist. docet 6. Phys. cujus ratio est, quia inter illas partes etherogeneas terminus communis esse nequit, cùm singulæ habeant suum terminum; Non igitur valet assumpta paritas, quia hic loquimur de unitate essentiali, non integrali.

131. Secundò, si ideò ex materia, & forma fit per se unum, quia intervenit ratio per se actus, & per se potentiæ, eadem ratione ex subiecto perfectibili, & accidente perfectivo fiet compositum per se unum, quia etiam ibi intervenit ratio per se actus, & per se potentiæ, nam subiectum ad tale accidens est potens in secundo modo, sicut materia ad formam, cùm talis potentia sit passio illi realiter identificata, ut ostensum est disp. 3. quæst. 2. Resp. negando sequelam cum ejus probat. quamvis enim subiectum sit potens secundo modo ad accidensei connaturale, non idcircò potest dici per se potentia, & accidens illud per se actus in sensu, quo id asserimus hic de materia, & forma, hic enim materiam vocamus per se potentiam, quia est ens essentialiter incompletum, & essentialiter perfectibile, forma verò dicitur per se actus, quia & ipsa est ens essentialiter incompletum, & actus primarius materiæ, dans illi esse simpliciter, non ut distingitur à non esse, sed ut distingitur ab esse secundùm quid, modo jam explicato, quo sensu subiectum, & accidens nequeunt dici habere rationem per se potentiæ, & actus, quia subiectum accidentis est ens completum, & etiam ipsum accidens, ut ostensum est.

Sed instabis, forma accidentalis est imperfectior substantiali, ergo si substantialis ratione suæ incompletionis potest cum subiecto constituere unum per se, sic etiam accidentalis. Resp. quòd licèt forma accidentalis sit imperfectior substantiali, imperfectione simpliciter, quia substantia à toto genere simpliciter est perfectior accidente, Potest tamen forma accidentalis dici perfectior substantiali perfectione secundùm quid, quatenus in suo genere est ens completum quod de forma substantiali dici non potest.

ARTICULUS II.

Ostenditur, materiam, & formam manere in composito secundùm proprias entitates.

132. DIcendum est, materiam, & formam secundùm proprias entitates manere in composito. Conclus. est contra Fabrum, & est communis omnibus, tam distinguentibus compositum à partibus unitis, quàm non distinguentibus, & prob. 1. auctoritatibus Arist. nam in 1. Phys. docet, materiam, & formam non solùm esse principia in fieri, sed etiam in facto esse, quia remanent in composito, & privationem, quia non manet, ait, esse principium tantum in fieri; 2. Phys. naturam definit, quod sit principium eius, in quo est text. 3. & posteà naturam dividit in materiam, & formam tex. 10. & text. 28. loquens de causis intrinsecis, ait, materiam esse, ex qua inexistente res fit, & formam esse quod quid est rei, & 8. Phys. ostendit, quædam à principio intrinseco moveri, quod est forma, quædam ab extrinseco, & 1. de Gener. text. 23. docet, materiam eandem remanere in genito, & corrupto, & 2. de An. text. 6. eam definit, quod sit actus corporis physici, & denique sepiùs vocat, materiam, & formam elementa, quia composito inexistunt secundùm proprias entitates.

Deinde prob. auctoritatibus Scoti, nam in primis id docet ex professo in 2. dist. 12. quæst. 1. ubi ostendit, in composito materiam, & formam reperiri habentes proprias entitates ab invicem realiter distinctas; in 1. dist. 1. quæst. 1. in fine docet, materiam naturaliter quiescere sub forma, quod etiam repetit 4. dist. 43. qu. 4. & certum est, non loqui de illo primo omnino instanti, in quo uniuntur, tunc enim forma non potest dici quiescere sub materia, sed tantum tempore sequenti, & in 2. dist. 15. quæst. unica, propterea docet, mixtum fieri ex elementis, veluti ex termino à quo, & non ut ex partibus, quia non manent formaliter in mixto, ex quo patet minùs rectè Fabrum uti similitudine compositionis mixti Theor. cit. ex elementis ad declarandam compositionem compositi physici ex materia, & forma, quia in sententia Doctoris non manent elementa in mixto, sicut partes in composito, & in 3. dist. 22. quæst. unica, tenet, materiam, & formam verè esse partes quiditatis, & materiam esse causam corruptionis compositi, quod utique non esset, nisi in composito manerent secundum proprias entitates in 4. dist. 11. quæst. 3. I. & dist. 43. quæst. 3. I. docet, in adventu formæ non desinere potentiam materiæ, nec fundamentaliter, nec formaliter, & denique quol. 9. art. 3. sub K. docet, disertis verbis, animam, & cœteras formas materiales manere in composito secundùm proprias entitates, & ibi habere proprium esse diversum ab esse totius.

Postremò prob. ratione. Tum quia id repugnat rationibus principii in facto esse, elementi, naturæ, quæ omnes conveniunt materiæ, & formæ; repugnat rationi causæ, quæ influit in effectum, sed non transit in entitatem ejus; repugnat dependentiæ essentiali compositi à suis partibus, nam quod ab alio essentialiter dependet, non potest esse, quin & existat illud secundùm propriam entitatem, & repugnat naturæ ipsius compositi, quod planè compositum non esset, de substantia simplex, si non continet in se duas entitates partiales realiter distinctas, ut arguit Doctor. 2. dist. 12. qu. 1. contra opinionem, quæ unam tantum realitatem ponebat in composito. Tum quia ex hoc dicendi modo multa sequuntur absurda, quod scilicet materia toties esse desineret, quoties compositum contingeret generari; toties rediret, quoties compositum contingeret corrumpi; materia nunquam esset, aut existeret, quia in nullo instanti temporis extra compositum existit, sub nulla forma quiesceret, quia unita formæ transiret, & alia hujusmodi. Tum denique multa sunt composita naturalia, quæ fiunt ex materia, & forma immateriali, ideoque incorruptibili, ut ex corpore, & anima rationali, & in Christo Domino verè fuit anima, & verè fuit corpus hypostaticè unita Verbo, & de fide est, ipsum assumpsisse carnem, & animam.

133. Respond. Faber 3. disp. 9. cap. 3. num. 23. quòd & si anima rationalis sit incorruptibilis secundùm substantiam, tamen est mutabilis, unde aliud esse habet in corpore, aliud extra corpus, in corpore dat esse corpori, & facit unum per se; extra corpus nullum horum facit, & ideò mutatur quo ad esse substantiale, licèt non quo ad substantiam suam; & addit, hanc explicationem haberi apertè apud Scot. 1. dist. 17. quæst. 3. §. *Suppositio, charitatem &c.* ubi circa medium inquit, *concedo ergo conclusionem istarum rationum, & quòd realitas illa positiva, quæ est in charitate realiter minor, manet eadem in charitate realiter majore, nec corrumpitur, nisi quantùm ad esse, quod habuit prius per se, & manet in alio, ut pars in toto, exemplum de materia per se, & forma per se, quæ non corrumpuntur, ut sunt in toto, sed manent perfectius in toto, quàm quando habuerunt esse per se.* Secundùm Scotum ergo sicut charitas, quæ augetur, non corrumpitur quantùm ad entitatem, cùm augetur, sed solùm quoad esse, quòd priùs habebat, ita materia, & forma, cum ingrediuntur totum, non corrumpuntur quoad entitatem, sed quoad esse, quod priùs habebant, & recipiunt esse perfectius in toto.

134. Sed contra; Tum quia esse non distinguitur ab entitate, ergo si corrumpuntur materia, & forma in generatione totius quoad esse, quod priùs habebant, corrumpentur etiam quoad entitatem, quam priùs habebant. Tum quia quando inquit Faber, animam in hominis generatione mutari quo ad esse substantiale, licèt non quo ad substantiam suam, non videtur intelligibile, quia sicut esse non distinguitur realiter ab entitate, ita nec esse substantiale à substantia, distingueretur autem, si entitas remaneret, & non esse, substantia remaneret, & non esse substantiale, quia nullum majus est signum distinctionis realis, quàm separabilitas ex 7. Topic. cap. 1. & loc. 17. Tum quia Scot. cit. à Fabro non ait, charitatem in augmento corrumpi quantùm ad esse, quod habuit priùs absolutè, & simpliciter, sed quod habuit priùs per se, & sic loquitur etiam de materia, & forma, per quos significare vult, non corrumpi quoad entitatem, sed quoad perfeitatem tertii modi, quo sensu per se dicitur esse, quod habet rationem totius, & solitariè existunt, sed ut partes in toto, quo sensu Scot. ait, formam in composito non habere esse, nisi per accidens, loquendo de entitate per se, quæ competit composito 2. dist. 17. quæst. 1. A. quod etiam repetit quol. 9. infra K. ubi ait, partem dici esse per accidens, vel magis propriè participativè loquendo, de esse totius, unde auctoritas Scoti allata potius est pro nobis.

134. Sed resp. adhuc Faber loc. cit. ipsum non asserere, quòd partes omninò desinant esse in generatione compositi, sed tantùm quò desinunt quo ad esse quod priùs habebant, & manent in esse compositi, qua ratione non solùm dici non debent per generationem compositi esse corruptæ, sed potiùs esse perfectius receptisse in toto, quam priùs haberent in se ipsis. At hæc responsio non satisfacit. Tum quia rationes allatæ urgent materiam, & formam manere in composito secundùm proprias entitates, & non tantùm secundùm esse compositi, tunc enim compositum non esset verè com-

compoſitum, quia non conſtaret ex duabus entitatibus partialibus formaliter in ipſo exiſtentibus, & generatio compoſiti ex materia, & forma eſſet veluti generatio mixti ex elementis, quæ virtualiter tantùm continentur in mixto, & hac ratione perfectius habent eſſe in mixto, quam in ſe ipſis. Tum quia Doctor diſertis verbis quol.9. art.3. docet, partes in toto habere eſſe totius participativè, & in hoc ſenſu habere perfectius eſſe in compoſito, quam in ſe ipſis, ſed præter hoc dicit, habere etiam eſſe proprium, aliud ab eſſe totius, unde de anima coniuncta inquit infra K. *Videtur ergo iſta neganda, quod eſſe animæ eſt idem, quod eſſe totius, quia anima habens eſſe, videtur pars totius habentis eſſe*, & paulò infra loquens de formis materialibus inquit, *formæ materiales non manent in ſuo eſſe, corrupto toto, non quia eſſe earum non fuerit aliud ab eſſe compoſiti corrupti, ſed quia ipſæ corrumpuntur per accidens*, ergo in ſententia Doctoris partes manent in toto retinentes proprium eſſe, aliud ab eſſe compoſiti.

In oppoſitum obiicit Faber in 3. loc. cit. Primò, quia materia, & forma conſtituunt compoſitum, quia fiunt ipſum, ergo tranſeunt in eius entitatem. Accedit, quòd materia, & forma ſunt idem eſſentialiter compoſito, & in eo intrinſecè continentur, ergo in eius entitatem tranſeunt, propriam amittentes. Probatur conſequentia, quia unum ens reale non eſt intrinſecum, & eſſentiale enti reali realiter diſtincto ab ipſo, Sortes enim non eſt quid intrinſecum Petro, quia eſt aliud ens realiter ab eo diſtinctum.

Reſp. negando aſſumptum, quia partes non fiunt compoſitum, ſed compoſitum fit ex eis, & conſtat ex illis, & ita loquitur Ariſt. ex quo non ſequitur, quod in eius entitatem debeant tranſire, ſed potius manere per modum partium entitatem illam conſtituentium, & multum intereſt dicere, hoc fit hoc, aut tranſit in hoc, & ex hoc fit hoc, nam per primum loquendi modum ſignificatur verſio, & tranſubſtantiatio, per ſecundum generatio compoſiti ex ſuis partibus. Ad aliud, negatur conſequentia, quia eſto unum ens reale completum, ſicut aſſumitur in exemplo, non includatur internè in alio ente reali completo, ſicut neque ex entibus completis poteſt per ſe unum fieri, tamen ens reale incompletum per modum potentiæ, & aliud incompletum per modum actus, includi poſſunt eſſentialiter in ente completo, quod conſtituunt; Ex quo ſequitur, quod in eo manere debeant ſecundùm proprias entitates, ut partes in toto.

135 Secundò, ſi partes non tranſeunt in entitatem compoſiti, ut anima, & corpus in entitatem viventis plura ſequuntur abſurda, 1. quod compoſitum nihil eſſet, quia homo, verbi gratia, non eſſet corpus, cum ab eo ponatur realiter diſtingui, non anima ob eandem rationem, ergo nihil, cum nil aliud ſit in homine. 2. ſequitur, quod in animali nihil viveret, quia vita eſt effectus formalis, & proprietas animæ, quæ ponitur ab animali realiter diverſa. Sequitur tandem, quòd animal, nec carnem, nec oſſa haberet, cùm iſtæ ſint partes corporis, quod ponitur ab animali realiter diſtinctum.

Reſp. neg. conſ. nam animal tertia quædam entitas eſt diſtincta ab anima, & corpore, ex illis utique conſtituta, non tamen illa, & animali competit vivere per animam, & per carnem, & oſſa habere eſſe corporeum etherogeneum, proprietates enim conveniunt toti ratione partium radicaliter, & principiativè; imò ſi tranſirent verè illa ſequerentur abſurda, non homo nihil eſſet, quia non eſſet corpus, nec anima, cum hæc ponantur deſinere ſecundùm proprias entitates; nec viveret, quia anima, per quam animal vivit, deſineret eſſe nec tandem carnem, & oſſa haberet, quia corpus, cuius iſtæ ſunt partes integrales, deſineret.

Tertiò, ſi partes manerent in toto, certè tunc diverſam entitatem haberent à toto, ſed hoc dici non poteſt, quia tunc totum poſſet eſſe ſine illis, & iſtæ ſine toto, quia ea eſt regula diverſitatis realis, quòd unum poſſit eſſe ſine alio. Nec reſpondere juvat, totum eſſe non poſſe ſine partibus propter eſſentialem dependentiam ab illis. Tum quia talis dependentia à Scoto nullibi ponitur. Tum quia ſaltem partes unitæ poterunt eſſe ſine toto, cùm ſint natura priores.

Reſp. negando minorem, ad probat. negatur utraque conſ. totum enim nequit eſſe ſine partibus ob dependentiam eſſentialem ab illis, quam Doctor agnoſcit in 3. d.2. quæſt.2. F. ubi non ſolum inquit, totum neceſſariò coexigere partes, & a partibus dependere, ſed etiam coexigere unionem partium, quæ eſt reſpectus, & d.22. quæſt.un. ubi §. *Quantum ergo &c.* docet, totum habere cauſalitatem intrinſecam per cauſas inexiſtentes, materiam ſcilicet, & formam, quod eſt dependere ab illis manentibus in ipſo compoſito; partes verò unitæ, & ſi natura priores, nequeunt eſſe ſine toto, quia earum cauſalitas eſt intrinſeca, quæ proindè à Deo impediri nequit, nec ſuppleri, ut in ſuperioribus dictum eſt, & magis infra explicabitur, ſeparatio autem, eſto ſit maximum diſtinctionis realis inditium, non tamen eſt adæquatum, ut poſtea dicemus. Imò ex opinione Fabri, illa ſequerentur abſurda, nam ſi tranſirent in tertiam entitatem, & proprias amitterent, compoſitum de facto eſſet ſine partibus, quia illæ non ponuntur manere exiſtente compoſito, & ipſæ ante tranſitum eſſent ſine compoſito, quia hoc non ponitur fieri, niſi ex tranſitu earum in tertiam entitatem.

136 Quartò, ſi partes unitæ manerent ſecundùm ſuas entitates in compoſito, ſequeretur, quòd Verbum divinum prius aſſumpſiſſet animam, & corpus, deinde humanitatem, cuius oppoſitum docet Scot. 3. d.2. quæſt. 2. Probatur conſequentia, quia ſi partes illæ manerent, prius natura eſſent, quam totum, ideoque prius unibiles, & prius unirentur, & unionem haberent diſtinctam ab unione, quia ipſa humanitas unitur.

Reſpond. concedendo ſequelam, neque hoc eſt alienum à Scoti doctrina, cum enim ipſe negat, partes prius fuiſſe aſſumptas, quàm totum, non loquitur de aſſumptione, & unione ſimpliciter, ſic enim partes fuerunt unitæ prius natura propria unione, cum in morte Chriſti, ſecundum Scot. non fuerit facta nova unio earum ad Verbum, ſed loquitur de aſſumptione ad perſonalitatem, ut patet ex reſponſione, quam ibi dat ad ſecundum, ubi inquit, non ſequi quod per argumentum inferebatur, partes ſcilicet uniri prius toto, nam benè ſtat, quod unum ſit origine, & natura prius alio, & tamen non ſit prius illo in ordine ad tertium, ut in propoſito contingit de partibus, & toto in ordine ad unionem hypoſtaticam, & perſonationem, nam non partes ſunt perſonabiles, ſed totum, & ideo quicquid præcedit ipſum in perſonalitate, quia ut prius non eſt perſonabile; ex quibus patet ipſum non loqui de aſſumptione ſimpliciter, ſed de aſſumptione ad perſonalitatem. Quod ſi hoc eſſet abſurdum, non minus ſequeretur ex Fabri opinione, quia ſecundum ipſum partes prius uniuntur inter ſe, deinde tranſeunt in tertiam entitatem, ſed nunquam fuere inter ſe unita, niſi in Verbo, ergo partes unitæ fuerunt prius aſſumptæ ante humanitatis aſſumptionem, quia tranſitus partium unitarum in tertiam entitatem non fit, niſi in ſecundo inſtanti.

Quintò tandem materia, & forma non cauſant compoſitum, niſi per converſionem ſui ipſarum in illud, ergo non manent in eo ſecundum proprias entitates diſtinctas. Conſequentia patet, & Antecedens probatur; Tum ex differentia cauſarum intrinſecarum, & extrinſecarum, nam in nullo alio differre videntur; Tum ex ipſis rationibus cauſandi materiæ, & formæ, nam definitur cauſa materialis, quod ſit ea, ex qua fit quod fit, cum inſit, & forma, quod ſit quodquid eſt rei, non poſſent autem ita ſe gerere materia, & forma circa compoſitum, niſi tranſirent in illud, & hoc eſt præcipuum Fabri fundamentum.

Reſpond. negando aſſumptum cum ſuis probationibus, non enim ea ratione differunt cauſæ intrinſecæ ab extrinſecis, ſed potius ex hoc, quod intrinſecæ ſunt inexiſtentes effectui ſuo, & illi ſe intimè communicant, ut Scotus docet loc. citat. 3. diſt.22. quæſt. un. §. *Quantum ergo &c.* quod non contingit in extrinſecis, unde argumentum concludit oppoſitum, idcò enim materia, & forma dicuntur cauſæ intrinſecæ, quia manent in cauſato ex ſua ratione cauſandi, quia alium modum non habent cauſandi, niſi exhibendo ſuas entitates intimè præſentes, & incluſas in ſuis effectibus, ut colligitur ex earum definitionibus, nam forma eſt quod quid eſt rei, & materia eſt id, ex quo fit res, cum inſit, alia quædam adducit Faber 7. Metaph. diſp. 22. in defenſionem ſuæ opinionis, quæ ſolvuntur ex dictis, & præſertim vim facit in exemplo Ariſt. 7. Metaphyſ. text. ultim. de ſyllaba BA, de quo dicemus infra num. 161.

QUÆSTIO XII.

An compoſitum phyſicum materiam, & formam, & unionem includat in ſua eſſentia, & quidditate.

137 TRes de hac re extant ſententiæ. Prima eſt Averroiſtarum, dicentium, materiam eſse utique de ſubſtantia compoſiti, quatenus eſt pars intrinſeca eius, & in hoc ſenſu etiam poſset dici de eſsentia eius, ſi eſsentia accipiatur pro integra rei ſubſtantia, negant tamen eſse de quidditate, ſeu partem quidditatis, quia hæc in ſola forma conſiſtit, non quidem ſolitariè ſumpta, ſed ut coniuncta materiæ unde addiderunt, utique materiam quoque ad compoſitionem totius concurrere, ſed non niſi ut ſubiectum, & vehiculum ipſius formæ, ſive ut deferens quidditatem compoſiti, ita ſignificavit Aver. 7. Met. text. 21. 34. & 35. Alexander 2. Met. text. 12. Themiſt. 3. de Anim. text. 9. Simplicius ibidem, & ſequuntur Recentiores Averroiſtæ, Jandun. 7. Met. qu.12. Achillinus lib. 1. de elementis, dub.22. Zimara Theor. 39. Zab. Mercen. & alii.

Secunda ſententia aſserit, materiale compoſitum, nedum per ſe, & directè includere in ſua eſsentia, & quidditate materiam, & formam, verùm etiam, & unionem, cum hoc tamen diſcrimine, quod materiam, & formam includit veli partes, unionem verò non tanquam partem, ſed tanquam vinculum, nexum, & coniunctionem partium, ita Recentiores communiter, Averſa quæſt. 19. ſect. 4. id aſserit de partibus, & ſect. 7. de unione, Amicus 1. Phyſic. tract.6. quæſt. 6. dub. 7. id aſserit de partibus, & tract.11. quæſt. 10. dub. 2. artic. 3. de unione, & tract.14. quæſt. 10. artic. 3. Ruvius 1. Phyſic. tract. de forma quæſt. 6. Hurtad. in Phyſic. diſputat.6. ſection.3. quia addit, luce clarius eſse; unionem de eſsentia compoſiti exiſtere, Arriag. diſputat. 3. Phyſic. ſection.2. & diſputat.4. numer.17. & diſputat.5. num.1.

Tertia ſententia aſserit, materiam, & formam eſse partes quidditatis compoſiti, licèt cum aliqua analogia, quatenus forma eſt principalior, & præcipua pars quidditatis, materia verò minus principalis, in quo convenit cum ſecunda ſententia; Addit verò unionem non eſse de eſsentia, & quidditate compoſiti, red ſolum eſse conditionem ſimpliciter neceſsariam ad eius conſtitutionem, & conſervationem, in quo differt à ſecunda ſententia, & hæc eſt Scoti,

Scoti, & Scotiſtarum, nam in 3. diſt.22. quæſt.unic. affirmant materiam eſſe partem quidditatis, & ſequuntur ibi Baſſolius, & alii eius Expoſitores, quod etiam priùs docuerat 7. Met. quæſt.16. ubi Zerb. quæſt.11. Antonius Andreas quæſt.12. ſequitur Faber Theor.28. Fuentes 1. Phyſ. quæſt.2. diff.5. Sghemma 1. Phyſ. digreſſ.5. qu.11. & paſſim alii Scotiſtæ, & Contaren. junior tom.1. quæſt.9. Perip. quæſt.8. oſtendit eſſe ſententiam peripateticam: Unionem verò non eſſe de conceptu eſſentiali compoſiti, ſed tantùm conditionem ſimpliciter requiſitam docet in 3. diſt.2. quæſt.2. F. quod prius docuerat Theor.22. num.18. & iterum in 4. diſt.43. quæſt.1. ad ult. principales; idem tenuit Soncin. 7. Met. quæſt.42. art.1. & videtur Vaſq. 3. part. tom.1. diſp.19. num.20.

ARTICULUS I.

Oſtenditur, materiam eſſe partem quidditatis compoſiti.

138 DIcimus, compoſitum phyſicum non ſolùm formam includere in ſua eſſentia per ſe, & directè, ſed materiam, & formam ſimul. Concl. eſt communiter recepta contra Averroiſtas, & Prob. 1. auctoritatibus Philoſoph. qui 2. de Anim. text. 2. & 7. Metaph. 34. & 36. & 8. Metaph. 15. & 16. ait, quidditatem compoſitorum eſſe per ſe unam, quia conſtat ex actu, & potentia, ideſt, materia, & forma, & 7. Metaph. 35. ponit materiam eſſe partem ſpeciei, & 39. ait, eſſe ſuperfluum auferre materiam à quidditatibus rerum, & 2. Phyſ. 18. & 19. 2. de Anim. text.8. 6. Metaph. text.2. ait, materiam poni debere in definitione rerum naturalium, unde 8. Metaph. tex.6. commendat Architam definientem res naturales per materiam, & formam. Nec reſpondere juvat, materiam poni in definitione rerum naturalium, non ut partem quidditatis, ſed ut vehiculum, & ſubjectum quidditatis; tum quia loc. cit. Philoſoph. intendit, materiam ingredi definitionem rerum naturalium ut partem definitionis, ut notat Scot. 3. diſt.22. queſt.unic. infra C. idque conſtare ait ex 7. Metaph. cap. de partibus definitionis, & 8. Metaph. cap.5. tum quia, ut inquit Baſſolius, ſubſtantia completa definitur per additamentum, & ideò ſi materia ingreditur conceptum ejus eſſentialem, ponitur ut pars intrinſeca, non ut ſubjectum.

Deinde Probat. ratione; Tum quia ſubſtantiæ materiales, & compoſita phyſica non ſunt ſimplices entitates, ergo eorum quidditas compoſita eſt, & materia eſt pars intrinſeca illius; Tum quia ſubſtantiæ materiales per materiam quidditativè ab immaterialibus ſecernuntur; Tum quia eſſentia, & quidditas compoſiti materialis intrinſecè eſt materialiter cauſata, ergo materia eſt de conceptu eſſentiali ejus, & intrat ejus quidditatem, per hoc enim cauſæ intrinſecæ diſtinguuntur ab extrinſecis.

Reſpondent formam eſſe totam eſſentiam rei materialis, non quomodocunque ſumptam, ſed ut conjunctam, & inexiſtentem materiæ: unde & ipſa materia neceſſaria eſt, ut ſubjectum, & vehiculum ipſius formæ, ſive ut deferens eſſentiam compoſiti. Sed id parum juvat; Tum quia rationes præfatæ non ſolum probant, materiam neceſſariò concurrere ad conſtitutionem compoſiti materialis, ſed probant concurrere, ut eſſentialem partem illius; Tum quia, ſi ita ſolùm concurrit, ut ſubjectum nimirum, & vehiculum formæ, cùm Deus poſſit ſupplere vices ſubjecti, & conſervare formam ſine materia, ſi ita fieret per potentiam divinam, adhuc haberetur tota eſſentia compoſiti materialis, unde ignis eſſet compoſitum matariale ſine materia, quod eſt falſum, immò cùm anima rationalis non indigeat ſimpliciter corpore, ut ſubjecto, & vehiculo, ipſa ſeparata foret quidditativè homo, nam ut inquit Scot. cit. in prima ratione, quidditas cujuſcunque ſubſtantiæ eſt ſibi ſufficiens ratio eſſendi tale, circumſcripta quacunque alia re ab ipſa; Tum denique, quia, ut ibidem arguit Doctor in tertia ratione, ſi ita foret, tunc forma adveniens materiæ, non faceret per ſe unum cum illa, ſed potius unum per accidens, quia omne ens completum in genere nulli alteri unitur ad faciendum unum per ſe cum illo, ſi ergo forma ignis eſt integra, & completa ignis eſſentia, utique erit ens completum in genere, atque ita cum jungitur materiæ, non faciet unum per ſe cum ea, ſed unum per accidens.

139 Reſp. alii, concedendo, materiam non concurrere tantùm ut ſubjectum, & vehiculum formæ ad compoſiti conſtitutionem, ſed ut veram partem, & intrinſecam ejus, ſed ex hoc non ſequi, quod ſit pars quidditatis, ſed quòd ſit pars ſubſtantiæ compoſiti, & etiam eſſentiæ illius, ſumendo eſſentiam pro integra ſubſtantia rei. Sed hoc quoque parum juvat; Tum quia malè diſtinguunt iſta Averroiſtæ inter quidditatem, & eſſentiam, ſeu ſubſtantiam compoſiti materialis; nam ut notat Baſſolius cit. in prima ratione, quam conficit pro noſtra ſententia, nomen quidditatis eſt abſtractum ejus, quod eſt quid, ut humanitas eſt abſtractum hominis, ergo ſicut materia eſt pars intrinſeca hominis, ſic etiam erit pars intrinſeca humanitatis, cum abſtractum, & concretum quidditativè non differant; Tum quia hæc quidditas utique eſt ſubſtantia, ergo ſi materia eſt pars ſubſtantiæ compoſiti, erit etiam pars quidditatis ejus; Tum demum quia quidditas compoſiti utique ſimplex non eſt, ergo materiam includet cum forma.

Addit tamen Scot. loc. cit. K. quòd licèt utraque pars per ſe, & directè ſpectent ad quidditatem materialis ſubſtantiæ, potior tamen, ac principalior pars quidditatis eſt forma; Tum quia ita ſignificarunt ſancti Patres, unde D. Auguſt. 19. de Civit. Dei cap.3. inquit, hominem non eſſe animam ſolam, vel corpus ſolum, ſed utrunque, meliorem tamen partem hominis eſſe animam; Tum quia Ariſt. hac ratione dixit 2. Phyſ. formam eſſe magis naturam, quàm ſit materia; Tum denique, quia intra eſsentiam compoſiti forma eſt actus, materia eſt potentia; materia eſt indeterminata, & communis omnibus, forma eſt determinata, & propria, atque ideò determinatè diſtinguens unum ab alio, & hac ratione forma ſæpius appellata eſt abſolutè, & ſine addito à Philoſopho quidditas compoſiti materialis, & materia ſubjectum hujuſmodi quidditatis, ut notavit Averſa quæſt.19. ſect.4. ubi etiam inquit, Averroem ipſum ſe explicuiſse 7. Metaph. com.34.

In oppoſitum arguitur Primò innumeris auctoritatibus Ariſtot. qui variis in locis viſus eſt ſolùm formam agnoſcere pro quidditate compoſiti; prima eſt 7. Metaph. cap.9. ubi ait, quòd anima eſt ſubſtantia animati, & ſpecies, & quodquid erat eſse. Secunda, eodem ſeptim. cap.2. ait, quòd partes, & materia non inerunt definitioni, ſeu quidditati ſubſtantiæ; Tertia, 5. Metaph. cap. de cauſis habet, quod partes definitionis ſunt formæ; Quarta 2. Phyſ. formam definit, eſse quodquid eſt rei, abſolutè loquendo; Quinta 3. de Anim. text.9. ſcribit, aliud eſse carnem, aliud eſse carnis, per carnem intelligens formam cum materia, per eſse carnis formam ſimplicem ſecundùm Thomiſt. eſse autem carnis eſt quidditas carnis; Sexta, 7. Metaph. tex.9. dividit ſubſtantiam in materiam, formam, & compoſitum, poſtea dicit, prætermittendam eſse materiam, & compoſitum, & agendum de ſola forma, & mox in ſequentibus agit de ſola quidditate. Septima, 8. Metaph. 12. habet, ſi quis interroget, quæ ſit materia hominis, reſpondendum eſse, menſtrua, quæ autem forma, quodquid erat eſse rei; Octava, 2. Phyſ. 19. inquit, res naturales definiri per materiam, ſicut ſimitas per naſum, naſus autem ponitur in definitione ſimitatis, ut ſubjectum. Denique materia prædicatur de omnibus denominativè, non ſentialiter, unde 7. Met. inquit, quod arca non eſt lignum, ſed lignea, & idem habet 9. Met. tex.12.

140 Reſp. ad omnes iſtas auctoritates ſimul, diſtinguendo cum Scoto, Antonio, Andr. Baſsolio, & aliis Scotiſtis de duplici materia, & forma, forma enim duplex eſt, alia eſt forma partis, & phyſica, quæ cum materia partis conſtituit compoſitum, alia forma totius, & metaphyſica, quæ eſt integra eſsentia, & quidditas reſultans ex materia, & forma unitis; duplex item eſt materia, totius, & partis, partis eſt, quæ cum forma partis compoſitum conſtituit, materia totius eſt differentia individualis contrahens naturam communem ad eſse hoc, vel illud, & dicitur materia pro quanto conſtituit rem in ſuo ultimo eſse ſubjicibili, quæ diſtinctio communiter à Recentioribus recipitur, præſertim de forma, licèt Mercenarius valdè in illam exarſerit, contra quem optimè diſp. P. Faber cit. Quando igitur ait Philoſ. formam eſse quidditatem, & quodquid eſt rei, dicendum eſt, quòd loquitur de forma totius, hæc enim verè eſt tota eſsentia, & quidditas rei; vel ſi loquitur de forma partis, illam appellat quidditatem per antonomaſiam, quatenus eſt excellentior, & principalior pars quidditatis; Cum verò excludit materiam à quidditate, vel loquitur de materia totius, hæc enim verè eſt extra quidditatem rei, quia ſpecies eſt tota quidditas individuorum, & pertinet ad quis eſt, non ad quid eſt individui; vel ſi loquitur de materia partis, & eam excludit à quidditate, dicendum, quòd loquitur de materia contracta, & ſingulari comparata ad quidditatem compoſiti in communi; Vel demum ſi loquitur de materia contracta comparata ad quidditatem compoſiti in particulari, aut de non contracta comparata ad quidditatem compoſiti in communi, dicendum eſt, illam excludere, quia eſt pars minus principalis, & longè deterioris conditionis, quàm ſit forma. Adhuc tamen libet reſpondere ad ſingulas ſingillatim.

141 Ad primum dicimus cum Scoto, animam appellari à Philoſ. ſpeciem, & quodquid eſt, quatenus eſt principalior pars quidditatatis. Ad ſecundum Philoſ. loqui de materia ſingulari, & contracta, & negare, eſse partem quidditatis compoſiti in communi. Ad tertium partes definitionis, ſi conferantur inter ſe, non omnes habent rationem formæ, ſed una habet rationem formæ, altera materiæ, ſi verò referantur ad definitum, quia ambæ prædicantur formaliter de illo, ut partes eſsentiales ejus, ambæ dicuntur formæ, nec inconvenit, materiam in hoc ſenſu dici formam. Ad quartum definitur eſse quod quid eſt, quatenus forma eſt pars quidditatis determinans rem, & illam conſtituens in certa ſpecie entis, & eandem diſtinguens ab omnibus aliis ſub eodem genere. Ad quintum negatur aſſignata expoſitio, nam per eſse carnis intelligit Philoſ. quidditatem carnis in communi, quam conſtituunt materia, & forma in communi, & per carnem intelligit ſingulare, & individuum carnis in communi. Ad 6. falſum eſt, Philoſ. immediatè poſtea tractare de quodquid eſt, immò text.10. præmittit aliam diviſionem ſubſtantiæ, quam ſuperius innuerat text.7. qua præmiſſa, incipit deinde tractare de quodquid eſt, ut ponderat Faber cit. tractatio verò de quodquid eſt maximè confert ad notitiam formæ, quam ibi inquirebat Ariſtot. quia quidditas ab ea principaliter originem ducit. Ad 7. exponi poteſt Ariſtot. vel de forma totius, vel de forma partis modo explicato. Ad 8. exemplum non tenet in omnibus, ſed in hoc ſolùm, quod ſicut ſimitas nequit intelligi ſine naſo, ita nec quidditas rei ſenſibilis ſine materia. Ad nonum æquè concludit de forma, ſicut de materia, nam neque homo dicitur anima, ſed animatus, ait igitur Scotus 2. diſt.12. quæſt.1. ad 1. princ. quod duplex eſt prædicatio denominativa, aut accidentis

denominantis subjectum, alia formæ acceptæ in concreto per cadentiam ad suppositum naturæ propriæ, secundùm quod dicimus, homo est animatus, & prædicatio denominativa in hoc sensu est etiam essentialis.

142 Secundò objicitur rationibus; Tum quia, quidditas est incorruptibilis 7. Metaph. 34. sed materia est radix corruptionis 7. Metaph. cap.3. Tum quia quodquid est, est principium cognoscendi id, cujus est 7. Met. 21. sed materia de se est ignota, & causa occultationis 7. Metaph. cap.35. Tum deniquemateria prohibet ne quodquid est sit idem cum eo, cujus est, ergo ad quidditatem non pertinet, quia nihil impedire potest identitatem, & interrem, & quidditatem, nisi sit à quidditate rei extraneum. Probatur assumptum, quia 7. Metaph. cap.4. in conceptis cum materia non est idem quodquid est cum eo, cujus est.

Respond. ad primum ex Scot. cit. sub G. quidditatem compositi materialis esse corruptibilem ratione materiæ, immo & corruptibilitatem esse passionem de quidditate materiali demonstrabilem, dicitur tamen incorruptibilis à Philos. quia actu non corrumpitur, nisi in singularibus, & ut ad existentiam contracta. Ad secundum Scot. sub H. ait, materiam dici ignotam comparativè in ordine ad formam, nam hæc excellentijs confert ad cognitionem compositi, absolutè tamen confert etiam materiam, & substantia materialis quidditativè nequit attingi sine materia. Ad tertium ait Doct. litt. I. quòd materia in communi non impedit, quodquid est esse idem cum eo, cujus est per se primo in conceptis cum materia in communi, sed materia singularis, & contracta impedit, ne quidditas in communi conveniat per se primo conceptis cum materia singulari, unde dicimus, quidditatem hominis in communi convenire per se primo homini. Petro, verò, & Paulo non per se primò, sed secundarìò. Sed Urges, Aristot. 8. Metaph. text. 8. ait, quod anima, & animæ esse sunt idem, hominis verò esse, & homo non idem, ergo etiam materia in communi vetat identitatem quidditatis cum eo, cujus est. Respond. Scotus super illum text. Aristot. loqui secundum mentem Platonis, ut patet ex ipso contextu.

143 Tertio, quod ponit in definitione, debet definitum ab aliis distinguere, 6. Top. sed hoc non fit per materiam; tum quia per materiam potius res conveniunt; tum quia distinguere est proprium formæ 7. Metaph. 49. ergo &c. Item quod est de essentia rei, debet esse illi proprium, nec enim eadem esse potest essentia diverlarum rerum, sed materia est eadem in omnibus, saltem sublunaribus, ergo &c. Denique si materia esset pars quidditatis, sequeretur, eandem numero materiam ad diversorum quidditatem pertinere, eadem enim materia numero, quæ erat in corrupto, manet in genito 1. de Gen. 23.

Resp. ad primum, totam definitionem, & non singulas ejus partes debere definitum distinguere ab omni, quod non est ipsum. Accedit, quod materia distinguit substantias materiales, & compositas ab immaterialibus, unde hac ratione ei quoque conveniet, quod docuit Aristo. 6. Top. Ad secundum major intelligi debet de tota, & integra rei essentia, non de quavis illius parte, quamvis enim tota essentia debet ei tantum convenire, pars tamen potentialis, & indeterminata essentiæ potest esse sibi communis cum aliis, ut patet in compositione metaphysica. Ad 3. nullum est absurdum eandem materiam singularem in essentia diversorum includi pro diversitate formarum in ea succedentium, quia materia est pars potentialis, & indeterminata ad plura composita constituenda, quod parti potentiali metaphysicæ convenire non potest, quia non est realiter distincta à differentia contractiva.

Quartò, sicut se habet materia secunda ad artefacta, ita materia prima ad naturalia, sed illa non intrat quidditatem artefactorum, substantia enim qualis est materia artefactorum, in quidditate accidentium, qualia sunt artefacta, contineri non potest, ergo &c. Confirm. tota quidditas hominis est esse animal rationale, sed hoc totum sumitur ab anima intellectiva secundùm aliam, & aliam realitatem, ergo &c.

144 Resp. ad primum negando majorem, si teneamus, artefacta importare formam, & connotare materiam veluti vehiculum ejus, sed si teneamus, etiam artefacta, ut sunt composita quædam accidentalia, adæquatè importare subjectum, & formam, ut insinuavit Aristot. 7. Metaph. 35. dum dixit, æs, & figuram esse partes statuæ, tunc est neganda minor, nam licèt substantia in essentia accidentis contineri nequeat, poterit tamen aliquo modo contineri in essentia ejus, quòd exaccidente, & substantia accidentaria compositione coalescit, sicut sunt artefacta. Ad Confir. major est vera de quidditate hominis metaphysicè inspecta, non autem physicè; vel negatur minor, quia genus, & differentia sumitur à tota rei entitate proximè, & immediatè, ut dictum est in Logica disp. 5. quæst. 3. art. 2.

Quintò tandem quod fluit, & refluit in re materiali, non pertinet ad ejus quidditatem, quæ invariata manet, sed materia fluit, & refluit, ut patet in continuata hominis nutritione, ergo &c. Deinde si materia est de essentia, ergo pars materiæ erit pars essentialis, atque ita pars integralis v. g. manus, & caput erit pars essentialis, quia est pars quædam essentiæ, hoc autem falsum est, alioquin homo mutilus non haberet totam hominis essentiam. Denique si materia in communi est de essentia compositi in communi, etiam materia in particulari erit de essentia compositi in particulari, hoc autem est falsum; Tum quia variata tota materia per continuam nutritionem, semper manet idem numero homo; Tum quia in resurrectione, quamvis animæ non daretur idem numero corpus, quod anteà habuit, sed ex alia materia confectum, erit idem numero homo, qui anteà fuerat.

145 Resp. ad 1. Basolius, æquè concludere de forma materiali, quæ in brutis fluit, & refluit cum carne, & ideò concedit, quidditatem in communi utique semper invariatam manere, sed quidditas in particulari fluit, & refluit, licèt non secundùm omnes partes. Ad secundum, non omnes partes materiæ integrales sunt essentiales, quia non omnes sunt necessariæ, ut forma complere possit cum materia compositum illud, v. gr. hominem, & ideo illa materia censeri debet simpliciter essentialis, quæ ad hoc necessaria est, reliqua verò potius spectat ad integritatem, & complementum rei, quam ad ejus essentiam. Ad tertium concedit ea ratione Duran. 4. dist. 44. quæst. 1. materiam tantum in communi esse partem essentialem compositi in communi; non autem materiam particularem de essentia compositi particularis, quam sententiam judicavit probabilem Fuentes loc. cit. sed Scot. 3. d. 22. quæst. 1. docet expresè, quòd sicut materia in communi est de essentia compositi in communi, ita etiam materia in particulari de essentia compositi in particulari. Conceditur igitur consequ. & negatur fallitas, quia ut substantia materialis sit eadem numero, requirit non solùm eandem numero formam, sed etiam eadem numero materiam, ut docet Idem in 2. dist. 20. quæst. 2. B. Ad primam probat. negatur, in continuata nutritione variari totam animalis materiam, quamvis enim varietur quoad aliquas partes impuriores, & fluxibiliores, semper tamen remanet eadem numero quo ad puriores, & solidiores, in quibus fundatur identitas individui, ut docet Faber Theor. 28. & nos dicimus in lib. de Gener. disp. 8. quæst. 7. Ad alteram probat. negatur assumptum, quia ad unitatem resurrectionis eorundem hominum exigitur, ut eorum animæ eisdem numero corporibus uniantur, ut docet Scot. in 4. dist. 44. quæst. 1. §. *De secundo, &c.* & §. *Ad argumenta, &c.* cum cæteris Theologis.

Quo autem modo resurrecturus sit idem numero homo, casu, quo eadem materia fuerit successivè plurium hominum nutrimentum, optimè Doctor declarat loc. cit. & ut notat Arriag. citat. argumentum hinc deductum non tam impugnat conclusionem positam de materia prima, quam resurrectionem hominum cum eisdem corporibus, quæ habuerunt juxta illud Job, *& in carne mea*, unde omnes tenentur illud solvere, licet Arriag. non rectè solvat, quia recurrit ad identitatem moralem, quæ non sufficit.

ARTICULUS II.

Unionem non esse de essentia compositi, demonstratur.

146 DIcimus, unionem non esse de essentia compositi, sed solùm conditionem simpliciter necessariam, tam ad ejus constitutionem, quam conservationem. Conclus. est Scoti cit. initio quæst. Cujus fundamentum est, quia respectus non est de essentia absoluti, nec entitas absoluta constituitur intrinsecè in tali esse per respectivam, quia esset simul ad se, & non ad se, sed unio est respectus, & compositum substantiale est entitas absoluta, ergo, &c. Major patet ex dictis, tum disp. 2. qu. 5. art. 5. tum disp. præsenti quæst. 9. ubi probatum est illam maximam esse universaliter veram de quocunque respectu, sive prædicamentali, sive transcendentali. Minor quoad primam partem patet ex superiùs dictis quæst. 9. & quo ad 2. Probat. Quia nemo unquam dixit, naturam hominis, vel equi esse relativam, & ex ipso conceptu hominis constat, ipsum non esse ad aliud, sed ad se, & si dicatur hominem, equum, & alia composita substantialia esse entia essentialiter relativa, jam amplius affirmari non poterit, quæ nam entia sint absoluta, & hoc est absurdum, hujusmodi intulit Arist. 4. Metaph. 26. contra Heracl. & Cratillum, ponentes omnia quidditativè ad aliquid, ut notat Scot. 2. dist. 1. quæst. 5. P.

Resp. Amicus tract. 14. quæst. 10. art. 4. eodem argumento probari, nec materiam, nec formam esse de essentia substantiæ compositæ, quia tam materia, quàm forma sunt relativa transcendentalia, quare sicut non est absurdum, hujusmodi relationes transcendentales includi in substantia compositi, ita neque unionem, quæ est transcendentalis quidam ordo. Addit in rerum naturis alia includi explicitè, alia implicitè, quare in specie substantiali, ut explicatur peculiari nomine leonis, equi, &c. licèt non includatur explicitè unio, & compositio, aut alia transcendentalis relatio, tamen implicitè includuntur, cùm sint substantiæ compositæ. Sed hæc responsio non satisfacit; Tum quia loc. cit. ostensum est, nec relationes transcendentales includi in essentia absoluti, nec materiam, & formam esse tales relationes in primo modo, sed esse entia absoluta includentia illas in secundo modo; Tum quia quando etiam naturæ substantiales equi, & leonis concipiuntur quidditativè, ut substantiæ compositæ, non involvitur in tali conceptu respectus ille unionis partium ad invicem, sed sola considerabitur materialis inclusio partium in toto, ut patebit in solutione argumentorum.

Secundo Probat. Concl. Tum quia unio non est in composito, sed est in partibus, partesque denominat unitas, non verò totum quod potius dicitur unum ab unitate, quæ illud consequitur, ut propria passio, ergo non est de essentia compositi; Tum quia si est de ejus essentia, & intrinsecè ad ejus constitutionem pertinet, jam tria erunt principia compositi in facto esse, materia nimirum, & forma, & unio. Nec respondere juvat cum Aversa cit. unionem non concurrere ad constitutionem totius per modum partis, sed per modum nexus, & vinculi eorundem, non habere autem rationem principii in facto esse, nisi id, quod concurrit per modum partis ad constitutionem compositi, & ex quo compositum constare dicitur. Non valet, quia illud censetur esse principium in facto esse compositi, quod illud intrinsecè constituit, & essentialiter, sive id sit per modum partis, sive alio modo, ergo admittendo, aliquid intrinsecè constituere compositum ultra materiam, & formam, necessario admittitur tertium principium, cujus peculiaris modus principiandi in facto esse erit per modum nexus, & vinculi.

147 In oppositum obiicit 1. Aversa quæst. 19. sect. 7. De ratione compositi, & de essentiali conceptu ejus est ipsa compositio, nec potest dici se habere tantum ut conditio, & velut extrinsecè, ergo, & ipsa unio; quia hic de unione est sermo, ut se tenet ex parte compositi, in quo sensu idem est quod compositio. Confirmat id. Hurtad. disp. 6. §. 29. Compositum, & unitum sunt formaliter idem, sed unio est de essentia uniti, ergo & de essentia compositi. Demum ait Hurtad. si unio non est de essentia compositi, ergo est extra ejus essentiam, demus ergo existere illam essentiam sine unione, certè illa essentia erit simplex.

Resp. ad 1. ex Basolio 2. dist. 12. quæst. 2. art. 3. §. *Contra solutionem alterius, &c.* tam compositum, quam compositionem posse dupliciter spectari, uno modo formaliter, compositum nempè prout illi demonstrationi relativæ subjacet, secundùm quam intrinsecè partes respicit, & compositionem pro illo respectu unionis partium ad invicem, alio modo materialiter, compositum nempè pro illa tertia entitate absoluta ex partibus constituta, & compositionem pro ipsis partibus componentibus; un formiter sumendo compositum, & compositionem semper compositio est de ratione compositi, & essentiali ejus conceptu, compositio nempè formaliter sumpta de ratione compositi formaliter sumpti, sicut relatio de ratione relativi, & materialiter sumpta de ratione positi materialiter sumpti, quia partes intrinsecæ includuntur in illa tertia entitate: At difformiter sumendo utrunque compositionem nempè formaliter, & compositum materialiter, compositio in hoc sensu non est de ratione compositi, quia respectus non est de ratione absoluti.

Ad Confir. Resp. ex eodem Basolio cit. negando majorem, quod idem sit formaliter esse unitum, & unum, seu compositum quod diciur unum, quia esse unitum, est effectus formalis unionis receptus in partibus; & illas afficiens, partes enim sunt, quæ denominantur unitæ, esse autem unum est effectus formalis unitatis receptus in composito, illudque afficiens, compositum namque est illud, quod dicitur unum, unde sicut unio, & unitas non sunt idem, quia unio est distinctorum, licet indivisorum, unitas autem est alicujus in se indistincti, & indivisi, ita non sunt idem compositum, & unitum, quia compositum non dicitur unitum, sed unum. Ad aliud dicitur, quod quamvis unio non sit de essentia compositi, est tamen conditio necessaria simpliciter requisita, tam ad constitutionem compositi, quam ad ejus conservationem, quod sufficit, ne unquam dari possit compositum, immò nec concipi divisivè sine unione partium.

148 Secundo obiicit Hurtad. compositum non potest concipi sine unione magis quam album sine albedine, vel animatum sine anima, ergo sicut albedo est de essentia hujus compositi, quod est album, & anima animati, ita unio est de essentia compositi; Antecedens patet, quia sicut album est formalis effectus albedinis, & animatum animæ, ita compositum est formalis effectus unionis, quia est formalis effectus compositionis, quæ est ipsa unio. Confir. ex Amico tract. 11. qu. 10. cub. 2. art. 3. quia omne concretum intrinsecè continet formam sui constitutivam, ut album continet albedinem, sed compositum est concretum à forma compositionis, quæ est formaliter ipsa unio, ergo intrinsecè continet compositionem, idest unionem. Denique materia, & forma sunt de essentia compositi, & quidem ut unita, non ut separata, quia separata destruunt compositum, non constituunt, ergo unio est de essentia compositi; Probat. consequ. quia partes unitæ, & unio partium non differunt, nisi sicut concretum, & abstractum.

Respond. paritatem assumptam ab Hurtad. & Amico probate, unionem esse de essentia compositi etiam veluti partem, sicut albedo est de essentia compositi albi, veluti pars, & anima animati; decipiuntur igitur Auctores illi, dum putant, compositionem passivam, à qua totum denominatur compositum, esse idem, quod unio, hoc enim falsum est, quia unio est in partibus, non in toto, & illas denominat unitas, non totum; compositio vero passiva est in toto, & est dependentia ipsius correspondens compositioni activæ partium, quæ est earum causalitas, per quam denominantur formaliter componentes, per quod patet ad rationem Hurta. & primam Confir. Amici. Sed dices, ergo saltem compositio passiva erit de essentia compositi. Resp. concedendo sequelam de composito formaliter sumpto, ut scilicet substat illi denominationi relativæ compositionis, non autem de composito materialiter sumpto. Rursus urgebis, compositum pro tertia entitate non potest concipi quidditativè sine unione partium, ergo unio est de essentia ejus. Respond. concedendo antecedens divisivè, negando præcisivè, hoc enim modo potest quidditativè totum concipi, non considerato illo respectu inter partes, sed considerata sola inclusione partium in toto materialiter. Vel dicatur, quod sicut ad essentiam totius præsupponuntur partes unitæ, & consequenter unio partium, non est autem formaliter illa unio, ita conceptus unionis partium semper præintelligitur conceptui totius, non quòd illum formaliter ingrediatur, sed quia ad illum necessariò præsupponitur.

Ad ultimam Confir. resp. materiam, & formam, ut unita, esse de essentia compositi, si particula, *ut*, sumatur specificativè, non reduplicativè, & tunc consequentia non valet, sicut neque valet, voluntas non fertur in objectum, nisi ut cognitum, ergo cognitio est de essentia amoris, quia ly ut sumitur specificativè, & cognitio non est ratio amandi, sed tantùm conditio fine qua non, & aliæ instantiæ passim afferri possunt de omnibus conditionibus, v. gr. causæ extrinsecæ non causant, nisi ut approximatæ, ergo approximatio est de essentia effectus producti, vel illarum, ut producentium, non valet.

149 Tertiò, Ex Amico tract. 14. quæst. 10. unio, ut se tenet ex parte compositi, est terminus Quo, seu formalis causalitatis materiæ, ergo includitur in essentia compositi, quia terminus Quod, seu totalis, inclu. it essentialiter terminum Quo. Nec respondere juvat, terminum formalem esse formam; tum quia quandoque forma non attingitur per generationem, ut patet in homine; tum quia si attingitur, non attingitur secundùm se, sed ut unita, atque ideò semper in termino formali includitur unio. Confir. quia non potest esse conditio sine qua non, nam conditio non concurrit ad effectum, sed requiritur, ut aliud principium concurrat ad effectum, at verò unio ipsa immediatè concurrit ad constitutionem essentiæ compositi, materia verò, & forma non concurrunt, nisi mediatè, quatenus scilicet concurrunt ad hanc unionem. Demum essentia una per se distinguitur ab essentia una per accidens, & non distinguitur ratione partium, quia licèt aliquando partes sint diversæ, ut patet, quando in natura una per se forma est substantialis, & in una per accidens, & est accidentalis, tamen aliquando partes nullo modo distinguuntur, ut v. gr. cum corpus humanum, & anima rationalis sunt situ unita sine informatione, tunc ex illis fit unum per accidens secundùm locum, & situm, at verò posita inter illa unione informationis, fit una essentia per se, & tamen inter illas naturas omnis distinctio est per unionem, ergo unio ingreditur essentiam, quia principium distinctivum est etiam constitutivum.

Resp. ad primum negando assumptum, quia, ut notat Basolius cit. art. 4. unio non est per se terminus generationis, nec Quod, nec Quo, sed terminus formalis: & Quo, est ipsa forma; & dum dicitur, non esse formam, nisi ut unitam, id verum est specificativè, non reduplicativè, quasi ipsa unio formaliter in termino formali includi debeat; homo autem dicitur hominem generare, vel quia attingit per actionem substantialem formam mixti, ad quam necessario sequitur infusio animæ à Deo, ut sæpiùs dictum est, vel quia attingit unionem animæ ad corpus, non quidem ut terminum formalem generationis, sed ut conditionem simpliciter necessariam ad hominis constitutionem.

Ad secundum negando assumptum cum sua probat. nam materia, & forma sunt, quæ causant, & constituunt totum immediatè, & unio non est illis ratio causandi, vel causalitas ipsa, sed applicatio causalitatis earum, sicut approximatio est applicatio causalitatis in causis extrinsecis, ut docet Scot. 3. dist. 2. quæst. 3. F. Ad tertium dicimus, constitutum ex anima, & corpore substantialiter unitis essentialiter distingui a conjuncto per accidens, ex eis tantum localiter unitis per suam tertiam entitatem, quæ ex illis resultat, quam non importat illud constitutum per accidens, & ideò falsum est, illas naturas essentialiter inter se distingui per unionem.

Quartò tandem arguit Arriag. cit. quia totum ut totum constituitur per unionem, & qualis est unio, tale denominatur totum, si est unio per se fit totum per se, & substantiale, si est unio per accidens, fit totum accidentale, etiamsi partes sint substantiæ, ut constat de acervo lapidum; Rursus disp. 5. num. 1. probat non esse solam conditionem argumento, quo sæpius utitur contra Connotantes, quia sola ablata unione inter animam, & corpus omnibus licet aliis per possibile, vel impossibile manentibus, non manet homo, ergo sine unione non manet tota essentia hominis, ergo unio est aliquid de ejus essentia.

Resp. ut supra totum, ut totum, non constitui formaliter per unionem, sed tantùm præsuppositivè, quatenus constituitur ex partibus unitis per ipsam unionem, unde unio officit formaliter partes ipsas, non totum, quo dicitur unum, non unitum, & in eodem sensu dicitur unio denominare totum per se, vel per accidens, qualis ipsa fuerit, quia ad constituendum totum per se præexigitur unio per se partium ejus; Ad aliud notavit Averroes 8. Metaph. Com. 5. illum arguendi modum, nisi benè intelligatur, fallaciam inducere, omnes enim proprietates, & necessariæ conditiones hoc habent, ut eis substatis rerum substantia depereat; illud igitur quo sublato res per se primo formaliter, & immediatè tollitur, est utique de substantia rei, & in hoc sensu valet illa arguendi modus; non autem illud quo sublato tollitur mediatè, & consequenter, sic enim probari posset ubicationem esse de essentia rei, cum sine ubicatione esse non possit, animam esse temperiem primarum qualitatum, & sic de aliis.